

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Argumentum difficile contra prædictam doctrinam, cui Doctores varie
respondent. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

contingentia, quæ frequenter eueniunt, cognosci posse ab Angelis coniectura aliqua: intelligit autem etiam ea, quæ pendent ex libero arbitrio: cum enim homines ut plurimum ex libero arbitrio operentur secundum impetum passionum, ratio aliqua est, ut huiusmodi futura coniectura aliqua cognoscantur. In tertia vero conclusione docet, ea futura, quæ raro eueniunt, neque vlla coniectura posse præciri, id quod manifestum est: nam in illis, quæ raro eueniunt, non est aliqua ratio, qua cognosci possit futurum; imo vero facilius oppositum coniectura aliqua existimatur futurum.

CAPVT III.

Argumentum difficile contra præcedentem doctrinam, cui Doctores vario respondent.

Ceterum in opinione eorum, qui docent, Angelos cognoscere res omnes per species sibi ingentitas à principio suæ creationis, est difficile argumentum, quod probari videtur, aut futura præciri ab Angelo proprio, & quidditatio conceptu; aut certe nulla ratione præsentia posse cognosci: aut tandem Angelos accipere species à rebus, per quas intelligant. Nam vel Angeli habent ab initio suæ creationis species proprias rerum omnium, quæ postea futura sunt, vel non habent. Si non habent, necesse est, ut dicamus, Angelum non intelligere per species, sed per suum intellectum nudum, vel certe accipere species à rebus ipsis. Si vero ab initio habent species proprias futurorum sequitur, posse futura, antequam sint, ab Angelo propria virtute cognosci: intellectus enim instructus specie alicuius obiecti potest illud intelligere, non solum alieno conceptu, & instar aliarum rerum, verum etiam quidditatio & proprio. Præterea dixi, argumentum hoc in eorum solum sententia difficile esse, qui putant species omnium rerum, etiam futurarum, Angelis inditas esse ab initio suæ creationis. Varie tamen ei satisfacere conatur, qui prædictam sententiam amplectuntur.

Primo respondet Caietan. in superiori art. 5. Quod secundum, species intelligibiles ingenitas Angelis, eodem modo se haberet ad futura, sicut si oculo esset ingenita species visibilis coloris. Sicut autem per illam non videretur color futurus, sed præsens: sic etiam per species intelligibiles rerum futurarum Angelus eas non cognoscit, donec præsentis sint. Ratio vero est, quoniam inter repræsentans & repræsentatum requiritur relatio realis similitudinis hæc autem non est nisi inter res actu existentes: est igitur necessaria existentia obiecti, ut conditio necessaria ad hoc, ut species indita Angelo illam dicatur repræsentare: re autem existente, absque vlla mutatione in ipsa specie incipit repræsentatio, ac proinde iam potest esse principium cognoscendi rem illam; quia iam incipit illam repræsentare. Cum Caiet. plane sentit Ferrar. 2. contra gentes, cap. 96. §. Ad euidentiam, & videtur solutio desumpta ex Aegidio in 2. d. 7. qu. 1. art. 1. ad 2. ubi inquit, per species inditas angelo à principio sui esse non cognosci futura, sed præsentia, quia res præsentis siue specierum mutatione incipiunt repræsentari, quæ antea cum essent futura, non repræsentabantur. Eam quoque indicare videtur S. Thom. in hoc art. ad 3. cum ait futura non cognosci ab Angelo per species innatas, quia nondum habent naturam, per quam assimilantur specie-

bus. Sed verba S. Thom. imo etiam Aegidii caput sequi, in bonum sensum interpretabimur.

Hæc tamen solutio Caietani multis impugnat potest. Primum quidem in visu, in quo, si esset species visibilis coloris antequam color esset, non minus fieret visio, quam si color esset, & regione positus: nam sicut abeuntibus sensibilibus manet in visu sensatio, ut supra disputatione 38. cap. 2. et doctrina Aristot. Augustini, atque experimento comprobauimus, eodem modo, antequam color produceretur, posset esse visio, si species illius propria in oculo à Deo conseruaretur: nam quæ maior ratio esse potest, ut colore abeunte vel per motum, vel per corruptionem desinente manere possit in oculo sensatio illius, ac si præteritum esse & tamen futuri coloris esse nequeat? Porro autem, idem esse colorem recedere à visu per motum, vel per corruptionem desinere, nulli dubium esse potest: nam sicut ex vehementi sensibili abeunte per motum manere potest species, & ratione illius fieri sensatio, sic etiam manere potest species obiecto corrupto, & eodem modo fieri sensatio. Quare exemplum allatum à Caietano nullius momenti est. Ex quo etiam præterea apparet, necessarium non esse existentiam obiecti realem, vtrum repræsentetur. Deinde hoc ipsum hæc ratione probatur: repræsentatio obiecti non est relatio similitudinis, quod reperitur inter ea, quæ secundum se genere differunt: species enim, quæ est accidentis repræsentat substantiam, & species spiritualis repræsentat corpus: quid ergo obstat quo minus hæc relatio possit esse ad obiectum futurum, vel eo præsertim, quod eadem esse potest ad obiectum præteritum; alioquin nulla species esse posset principium cognoscendi præteritum, si nulla posset esse cognoscendi futurum: nam si inter præsens & futurum non est relatio realis necessaria ad repræsentationem, quia talis relatio requirit terminum existentem, eadem ratione inter præteritum, & præsens esse non poterit. Quis autem dicat, præterita ab Angelo non cognosci: cur ergo futura non cognoscuntur, si eorum species Angeli habent?

Tertio, respondent alij, per species illas non

*Caietani
dispositio.*

*Ferrariensis
Aegidium.*

cognosci futura ut futura: sed res illas, quæ reueta
futura sunt, simplici tantum cognitione, non
considerata earum existentia, apprehendi: ac si di-
cant, rem illam futuram solum apprehendi ut pos-
sibilem, & secundum essentiam. Quam solutio-
nem videntur sibi ex S. Thoma colligere in hoc
articulo, in solutione tertij, quo nihil minus, ut
opinor, ipse cogitauit. Sed ratione non minus ef-
ficaciter impugnari potest primum, quia species
illa à principio creationis concessa Angelis, sunt
species rerum futurarum secundum omnem cir-
cumstantiam temporis, loci & causæ, ita ut per
eandem species cognoscant, esse hoc tempore, &
loco, & ab hac causâ, quando præsentis sunt: si
ergo sunt principium cognoscendi res præsentis
cum omnibus circumstantiis, nulla in ipsis specie-
bus mutatione reali facta, ut solutio hæc suppo-
nit: cur non possent esse principium cognoscendi
res easdem cum eisdem circumstantiis, ante-
quam præsentis essent? Siquidem ipsarum pro-
pria species sunt.

Deinde, si Angelis indite sunt species rerum,
in omnium sententia solum indite fuerunt spe-
cies futurarum, non autem possibilem, earum
saltem, quæ à Deo solo fieri possunt: nam rerum,
quæ fieri possunt à secundis causis, qualis est ge-
neratio possibilem equi, aut alterius bruti, vel mo-
tus, vel alterius operationis secundæ causæ, habet
quidem Angelus species ab initio infusas, vel sal-
tem per ipsas species substantiarum, & causarum,
operationes earum, & effectus naturales possibi-
les cognoscere potest. At vero rerum, quæ fieri
possunt à solo Deo, & futuræ non sunt, non habet
species, ut omnes sententur, sed tantum rerum fu-
turarum: hoc optime ipse nouit: ergo si expe-
ditur in se notitiam alicuius animæ; aut hominis
non præteriti, nec præsentis; colligere certissimè
poterit, illum esse futurum: quia altoqui proprium
conceptum illius non haberet: sicque cognosce-
ret homines, & animas futuras.

Quarto demum alij respondent, Angelum qui-
dem habere species ingentis rerum, in illis ta-
men representari res non tantum futuras, sed et-
iam possibilem: atque adeo non recte Angelum
discernere, quæ illarum sint possibilem, quæ vero
sint futuræ. Ceterum, ut supra dicebamus, quam-
uis hoc verum esset de operationibus futuris, &
possibilibus causarum secundarum: illud tamen
verum non est de rebus, quæ à solo Deo fieri pos-
sunt, ut animarum, & etiam hominum. Homo
enim licet à secunda causâ generetur, constat ani-
ma rationali, quæ à solo Deo dependet: & ideo
Angelus non potest cognoscere homines possibi-
les fieri à Deo, sed aut præsentis, aut præteritis.
Quod si etiam futurorum habet species, sequitur
recte etiam ab eo cognosci, quinam sint futuri:
eos enim recte distinguere posset à præsentibus, &
præteritis, & præterea à possibilem, quia horum
speciem non habet, nec propriam notitiam, ut
dictum est.

CAPVT IV.

Vera solutio superioris argumenti.

Ceterum, ut argumentum superius factum
diluamus, duo notanda sunt. Vnum est, spe-
ciem intelligibilem ideo dici similitudinem & re-
presentationem obiecti, non quia actu faciat rem
cognosci: hoc enim proprium est speciei, quam
Vasquez in 1. p. tom. 2.

verbum & speciem expressam, & actualem repræ-
sentationem obiecti vocamus: sed ideo dicitur
obiectum representari in specie intelligibili, quia
illa est principium eliciendi intellectum seu
cognitionem, quæ est futura species expressa, &
similitudo actualis obiecti. Quæ de causâ species
intelligibilis dicitur habitualiter, seu in actu pri-
mo præsentare obiectum.

Alterum notandum est, sicut in agentibus
naturalibus non sufficit habere principium suffi-
ciens ad operandum, sed necesse est habere etiam
materiam & obiectum debite dispositum; in quo
recipiatur operatio, ut causâ efficiens operetur: ita
in potentiis cognoscentibus præter facultatem ip-
sam innatam & speciem, quæ constituuntur in
actu primo completo ad operandum, necessarium
est obiectum proprium & naturale, esse quod
operari possit. Visus enim etiam instructus specie
non operatur, circa sonum, nec auditus circa co-
lorem: non dico necessariam esse præsentiam ali-
quam realem obiecti proprii, ut eliciatur cogni-
tio circa illud: nam intellectus non postulat hanc
obiecti præsentiam, imò neque sensus eam postu-
laret, si in absentia illius species impressa conser-
uaretur, ut paulo ante dicebamus: sed dico, præ-
ter speciem necessariam esse obiectum certum &
determinatum, circa quod operatio facultatis co-
gnoscentis terminetur, ut eliciatur operationem.

Cum igitur futura contingentia non sint intra
latitudinem obiecti naturalis intellectus Angeli-
ci, ut supra probatum est: efficitur, ut quandiu res
futura est, ab Angelo cognosci non possit, etiamsi
illius habeat speciem intelligibilem: illa enim spe-
cies non est actualis & expressa representatio rei
futz, sed habitualis tantum, & quasi in actu pri-
mo ad eliciendam expressam: cumque futurum, ut
futurum, non sit obiectum naturale huius speciei,
sed eadem res solum quatenus præterita, aut præ-
sens, sequitur, eo tempore quo adhuc res futura
est, per speciem illam non representari habituali-
ter: hoc est, speciem illam non esse principium
eliciendi cognitionem illius rei prout futura, sed
solum prout præterita, & præterita: hoc autem fit
absque vlla in ipsa specie variatione, ex eo solum,
quod comparata cum hac re habet illam pro ob-
iecto sibi proprio, comparata vero cum alia re il-
lam non respicit ut obiectum proprium, ac pro-
inde potest esse principium eliciendi cognitio-
nem vnius rei, & non alterius: quia princi-
pium cognitionis operatur circa rem certam &
determinatam, quam habet ut proprium obiectum.
Difficultas vero argumenti propositi vim habet,
si species intelligibilis impressa ita obiectum re-
præsentaret, ut in ea intellectus veluti in speculo
rem intelligere, ut quibusdam placet: hoc autem
ego falsum existimo: nec enim intellectus conuer-
titur ad speciem tanquam ad speculū, ut in ea ob-
iectum intueatur, eury talis conuersio vix possit ex-
plicari, sed intellectus specie impressa instructus,
& quasi in actu primo, elicit cognitionem illius
obiecti, cuius dicitur esse species illa. Eodè pacto,
licet diceremus, Angelum intelligere res creatas
absque vlla specie ipsarum virtute natua solius
intellectus, philosophandum esset de cognitione
futurorum: cum enim facultates cognoscentes
non operentur, nisi circa proprium obiectum,
& futura contingentia non sint obiectum intel-
lectus considerati secundum propriam virtutem
sequi.

Enimvero con-
tingentia non
sunt obiecta
naturalia.

16.

X x 3